

گزارش پژوهشی :

بررسی طرح‌های نیمه تمام و متوقف پتروشیمی کشور

انديشكده اقتصاد مقاومتي

گروه انرژی

آذر ماه ۱۳۹۸

رهبر معظم انقلاب: علاج برون رفت از مشکلات کشور «اقتصاد مقاومتی» است.

معرفی اندیشکده اقتصاد مقاومتی

اندیشکده اقتصاد مقاومتی یک کانون تفکر با مأموریت «تصمیم سازی برای حل مسائل اقتصاد کشور در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی» است که در سال ۱۳۹۵ فعالیت رسمی خود را آغاز نمود.

شناسایی شبکه مسائل در هر حوزه موضوعی، طراحی راهکار برای حل مسائل احصاء شده و هم‌اندیشی جهت ارزیابی و تدقیق آن، بررسی تجربیات جهانی، طرح مباحث در فضای نخبگانی و رسانه‌ای و پیگیری راهکارهای ارائه شده از دستگاه‌ها و مسئولین مرتبط به منظور اتخاذ تصمیمات لازم، از جمله فعالیت‌هایی است که در اندیشکده انجام می‌شود.

بررسی طرح‌های نیمه تمام و متوقف پتروشیمی کشور

گروه موضوعی:	انرژی
نوع گزارش:	پژوهشی
شناسه:	۱۳۹۸۰۹۱۰۸
تاریخ انتشار:	۱۳۹۸/۰۹/۲۳
تهیه و تدوین:	سیدحسن محفوظی
مدیر مطالعه:	احسان امیدی
ناظر علمی:	محمد امینی رعیا
اظهار نظر کننده:	علیرضا نادرپور، محمدصادق کریمی

خلاصه مدیریتی

در حال حاضر ۴۰ طرح پتروشیمی در مناطق داخلی کشور (مناطق دور از ساحل) تعریف شده است که به شرح زیر است:

- ۵ طرح خط لوله اتیلن غرب (منطقه باختر)، شامل تکمیل ۱ خط لوله و ۴ طرح پتروشیمی: خط لوله اتیلن غرب، پتروشیمی اندیمشک، پتروشیمی ایلام، پتروشیمی ابن سینای همدان و پتروشیمی میان‌دوآب
- ۶ طرح خط لوله اتیلن دنا، شامل تکمیل ۱ خط لوله و ۵ طرح پتروشیمی: خط لوله اتیلن دنا، الفین گچساران، پلی‌اتیلن سنگین بروجن، پلی‌اتیلن سنگین دهدشت، پلی‌اتیلن سنگین ممسنی، پلی‌اتیلن سنگین / سبک کارزرون
- ۶ طرح خط لوله اتیلن مرکز، شامل تکمیل ۱ خط لوله و ۵ طرح پتروشیمی: خط لوله اتیلن مرکزی، الفین فیروزآباد (۱۴)، پلی‌اتیلن سنگین / سبک جهرم، پلی‌اتیلن سبک فسا، پلی‌اتیلن سنگین داراب، اتیلن وینیل استات استهبان)
- ۱۲ طرح پتروشیمی در سایر مناطق: اوره آمونیاک گلستان، اوره آمونیاک مسجد سلیمان، اوره آمونیاک زنجان، اوره آمونیاک لردگان، اوره آمونیاک کرمانشاه (فاز ۲)، الفین دهلران ۱۷، الفین و اتیلن گلایکول گناوه، پلی استایرن انبساطی پترورامشه، پلی پروپیلن خمین، پلی‌استال نودان، پی‌وی‌سی همدان، پتروشیمی کوهدهشت
- ۱۱ طرح پتروشیمی در حال بررسی: پتروشیمی اردبیل، مجتمع پتروشیمی کرمان GTPP، فجر کرمان GTO، ماهان شیمی زاگرس GTO، پترو سامان زاگرس GTO، تدبیر انرژی ارم GTP، متانول به فرمالین آرتا انرژی، پلی پروپیلن پتروشیمی الوند، پتروشیمی کیمیای اندیمشک، پتروشیمی اتیلن اکساید اندیمشک، مجتمع پتروشیمی کرمانشاه GTPP

بررسی طرح‌های نیمه‌تمام و متوقف صنعت پتروشیمی کشور نشان می‌دهد که چالش اصلی توسعه صنعت پتروشیمی کشور عدم نگاه یکپارچه به این صنعت و نبود نهادی قدرتمند جهت رگولاتوری و تنظیم‌گری صنعت پتروشیمی است. دخالت نمایندگان مجلس و شخصیت‌های ذی‌نفوذ استانی در تصمیم‌گیری‌های کلان ملی در صنعت پتروشیمی سبب توسعه غیرمتوازن واحدهای پتروشیمی در بخش‌های بالادستی، میان‌دستی و پایین‌دستی شده و این مسئله در طرح‌های تکلیفی هیئت دولت مشهود است. بررسی طرح‌های خط لوله اتیلن دنا و خط لوله اتیلن مرکزی نشان می‌دهد که همه طرح‌های تعریف شده در مسیر این دو خط لوله، طرح‌های

مصوب هیئت وزیران (طرح‌های تکلیفی) است. در این میان جز پتروشیمی الفین گچساران با پیشرفت ۶۱ درصد، سایر پتروشیمی‌های این دو خط لوله پیشرفت فیزیکی محسوسی نداشته‌اند.

پراکنده بودن پتروشیمی‌های تعریف شده از یکدیگر سبب افزایش هزینه‌های سرمایه‌گذاری شده که منجر به عدم تمایل بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در این طرح‌ها شده است. از طرف دیگر تعریف ۷ پتروشیمی این دو خط لوله (پتروشیمی‌های فیروزآباد، جهرم، فسا، استهبان، داراب، ممسنی و کازرون) با سرمایه‌ای بالغ بر ۶ تا ۸ میلیارد دلار در استان فارس که از سال‌ها پیش با مشکل خشکسالی و بحران کم‌آبی مواجه است، این واحدها را از حیث تامین پایدار آب با مشکل مواجه خواهد کرد. بنابراین به نظر می‌رسد در حال حاضر طرح احداث پتروشیمی‌های خط لوله اتیلن دنا و خط لوله اتیلن مرکزی به شکل فعلی به طور قطع با شکست مواجه خواهد شد و پیگیری تعیین وضعیت این پتروشیمی‌ها از اولویت برخوردار است.

مشخص نبودن وضعیت این پروژه‌ها سبب می‌شود منابع مالی کشور و استان در این واحدها منجمد شود و ظرفیت سایر صنایع اشتغال‌زا با درآمدزایی بالاتر در استان‌های فارس، کهگیلویه و بویر احمد و چهارمحال و بختیاری نادیده گرفته شود. از همین رو ضروری است ضمن متوقف کردن فعالیت پتروشیمی‌های بدون پیشرفت فیزیکی در این دو خط لوله (یعنی همه پتروشیمی‌ها به جز پتروشیمی گچساران)، مسئولان شهری و استانی با تعریف طرح‌های صنعتی اقتصادی و کارشناسی شده، بخش خصوصی را به سرمایه‌گذاری در سایر صنایع ترغیب کنند. تعریف پروژه‌های زودبازده با سرمایه‌ای به مراتب کمتر از احداث پتروشیمی می‌تواند در رشد صنعتی این مناطق، رفع موانع تولید و ایجاد اشتغال تاثیرگذار باشد.

در مورد طرح‌های پتروشیمی این مناطق پیشنهاد می‌شود سناریوهای زیر مورد ارزیابی کارشناسان و مسئولان صنعت پتروشیمی کشور قرار گیرد و مناسب‌ترین سناریو در این مناطق عملی گردد:

- حذف پتروشیمی‌ها از بورس، ابطال مجوز خوراک این واحدها و تعطیلی شرکت‌های پتروشیمی تعریف شده در مسیر ۲ خط لوله مذکور
- ابطال مجوز فعلی خوراک و تجمیع پتروشیمی‌های خط لوله در یک مکان جهت حذف هزینه احداث خط لوله
- ابطال مجوز فعلی خوراک و انتقال پتروشیمی‌های تعریف شده به مناطق ویژه عسلویه یا ماهشهر

فهرست مطالب

مقدمه.....	۶
فصل ۱. طرح‌های خط لوله اتیلن غرب منطقه باختر.....	۸
۱-۱- خط لوله اتیلن غرب منطقه باختر.....	۸
۲-۱- پتروشیمی اندیمشک.....	۱۰
۳-۱- پتروشیمی ایلام.....	۱۲
۴-۱- پتروشیمی ابن سینای همدان.....	۱۳
۵-۱- پتروشیمی میاندوآب.....	۱۵
فصل ۲. طرح‌های خط لوله اتیلن غرب منطقه دنا.....	۱۷
۱-۲- خط لوله اتیلن دنا.....	۱۷
۲-۲- پتروشیمی الفین گچساران.....	۱۹
۳-۲- پتروشیمی بروجن.....	۲۲
۴-۲- پتروشیمی دهدشت.....	۲۵
۵-۲- پتروشیمی ممسنی.....	۲۸
۶-۲- پتروشیمی کازرون.....	۳۱
فصل ۳. طرح‌های خط لوله اتیلن مرکز.....	۳۴
۱-۳- خط لوله اتیلن مرکز.....	۳۴
۲-۳- الفین فیروزآباد.....	۳۶
۳-۳- پلی اتیلن سنگین/سبک جهرم.....	۴۰
۴-۳- پلی اتیلن سبک فسا.....	۴۲
۵-۳- پلی اتیلن سنگین داراب.....	۴۴
۶-۳- اتیلن وینیل استات استهبان.....	۴۵
فصل ۴. طرح‌های سایر مناطق.....	۴۷
۱-۴- اوره آمونیاک زنجان.....	۴۷
۲-۴- پی‌وی‌سی همدان.....	۵۱
۳-۴- پتروشیمی کوه‌دشت.....	۵۵
فصل ۵. طرح‌های جدید در حال بررسی.....	۵۸
۱-۵- پتروشیمی GTO فجر کرمان.....	۵۸
۲-۵- پتروشیمی کیمیای اندیمشک.....	۶۲
۳-۵- پتروشیمی GTPP کرمانشاه.....	۶۳
فصل ۶. نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....	۶۴
منابع.....	۶۶

فهرست جداول

- جدول ۱. طرح‌های تعریف‌شده در مسیر خط لوله اتیلن غرب ۸
- جدول ۲. اطلاعات خط لوله اتیلن غرب منطقه دنا ۱۸
- جدول ۳. اطلاعات سد مارون ۲۷
- جدول ۴. مواد اولیه و سرویس‌های جانبی پتروشیمی ممسنی ۲۹
- جدول ۵. اطلاعات طرح پلی اتیلن سنگین / سبک خطی پتروشیمی کازرون ۳۲
- جدول ۶. اطلاعات پتروشیمی فیروزآباد (الفین ۱۴) ۳۶
- جدول ۷. اطلاعات طرح‌های تعریف‌شده در سایر مناطق کشور ۴۷
- جدول ۸. اطلاعات سد گلابر ۵۱
- جدول ۹. اطلاعات پی وی سی همدان ۵۲
- جدول ۱۰. طرح‌های جدید پتروشیمی در حال بررسی و مطالعه ۵۸

فهرست اشکال

- شکل ۱. نقشه مسیر خط لوله اتیلن غرب، منطقه باختر ۹
- شکل ۲. اطلاعات پتروشیمی پلی اتیلن سبک اندیمشک ۱۰
- شکل ۳. امضای قرارداد خرید دانش فنی از شرکت بازل آلمان ۱۱
- شکل ۴. اطلاعات پتروشیمی الفین ایلام ۱۳
- شکل ۵. اطلاعات پتروشیمی اتوکسیلات‌های همدان ۱۴
- شکل ۶. اطلاعات پتروشیمی پلی اتیلن سنگین میاندوآب ۱۵
- شکل ۷. نقشه خط لوله اتیلن غرب منطقه دنا ۱۷
- شکل ۸. مراسم کلنگ‌زنی پتروشیمی گچساران ۲۰
- شکل ۹. وضعیت خشکسالی هواشناسی در سطح استان کهگیلویه و بویر احمد ۲۲
- شکل ۱۰. اطلاعات پتروشیمی پلی اتیلن سنگین بروجن ۲۳
- شکل ۱۱. وضعیت خشکسالی هواشناسی در سطح استان چهارمحال و بختیاری ۲۵
- شکل ۱۲. وضعیت خشکسالی هواشناسی در سطح استان کهگیلویه و بویر احمد ۲۸
- شکل ۱۳. وضعیت خشکسالی هواشناسی در سطح استان فارس ۳۰
- شکل ۱۴. اطلاعات شرکت پتروشیمی پلی اتیلن سنگین / سبک کازرون ۳۱
- شکل ۱۵. وضعیت خشکسالی هواشناسی در سطح استان فارس ۳۲
- شکل ۱۶. نقشه مسیر خط لوله اتیلن مرکز ۳۵
- شکل ۱۷. وضعیت خشکسالی هواشناسی در سطح استان فارس ۳۸
- شکل ۱۸. اطلاعات پتروشیمی اتیلن وینیل استات استهبان ۴۵
- شکل ۱۹. محل احداث شرکت پتروشیمی زنجان ۴۸
- شکل ۲۰. مکان طرح پتروشیمی زنجان در ۳۰ کیلومتر جاده زنجان-بیجار ۵۰
- شکل ۲۱. موقعیت مکانی پتروشیمی فجر کرمان ۶۱